

Najpoznatnejša in najgorostasnejša platana je danes blizu Carjagrada pri vasi Bujukdere na Bosporu. Glasovito to platano nam je opisal Martins v svojem potopisu. „Botanik ne more iti brez zanimanja mimo glasovite platane, ki raste pri vasi Bujukdere. To drevo nazivajo platano Gottfrieda Bouilonskega, ker je on, kakor veli pravljica, počival pod njo. To je najgorostasnejše drevo, kar sem jih videl jaz. Prav za prav to ni eno samo drevo, devet debel se je sprijelo in zrastle v tri skupine. Do najvišega vrhunca krošnje bi bilo 60^m. Nekaj vej je suhih, pa jih druge pokrivajo tako, da se vidi samo konci iz zelenja. Platana ta je ne samo botaniško čudo, nego je tudi drasertni kras okolici. Th. Gauthier jo naziva šumico, ne drevo, in prav ima, od daleč se ti vidi prav taka, kot šumica“.

(Dalje naslednjič.)

„Matica Slovenska“.

Tajnikovo letno poročilo o delovanju odborov v dobi od 1. aprila 1887. do 31. marca 1888. l.

(Konec)

Dné 16. novembra preminul je tu v Ljubljani skriptor Fran Levstik, matični prvi tajnik, mnogoletni sotrudnik, izboren kritik, slovničar in pesnik. Njegovega častnega pogreba so se matičarji jako mnogobrojno vdeležili in društvo je položilo na njegovo rakev venec. „Matica“ žaluje za svojim mnogoletnim odbornikom, kateremu je malo popreje čestitala k njegovi zlati maši čilemu in krepkemu. 16. januarja 1888 umrl je namreč v Celovci zlatomašnik Bndr. Einspieler, pri čegar pogrebu je bila „Matica“, poklonivša pokojniku venec s primernim napisom, zastopana po prof. dr. Sketu. Društveni dejanski pokrovitelj, prvi podpornik in ustanovnik prevzvišeni biskup dr. Josip Jurij Strossmayer, komur je „Matica“ o raznih drugih prilikah (škofovska petindvajsetletnica, sedemdesetletnica, zgradba djakovske prestolnice) z drugimi narodnimi društvi primerno čestitala, praznoval je letos 16. februarja, oz. 19. marca svojo zlato mašo v Djakovem. V ta namen je naprosil odbor svojega sočlana dr. Tavčarja, da v Djakovem naše društvo zastopa in v njegovem imenu slavljenju čestita. 9. marca t. l. praznovala je „Umelečka beseda“ v Pragi, s katero je „Matica“ že nad dvajset let v dejanski zvezi, svojo petindvajsetletnico; „Matica“ jo je pri tej priliki pismenim potom simpatično pozdravila.

Vsled trudoljubivega prizadevanja g. Navratila ima se Kopitarjeva zadeva za Slovenstvo še tekom letošnjega leta častno rešiti. Pokojniku je odmenjen na osrednjem dunajskem groblji prostor med odličnjaki. Stroški za prekop in prenos ne bodo visoki. Tudi znani Fesslovi spomenik z latinskim napisom sme ostati; treba ga bo le nekoliko popraviti, ker je precej poškodovan. Stroški ne utegnejo biti veliki in se bodo dali dobiti. Odsek je na podlagi teh ugodnih pojasnil soglasno sklenil, nasvetu g. Navratila pritrditi.

Tudi v zadnji dôbi „Matica“ in njenim društvenikom neizprosna smrt ni prizanašala, da, posezala je morebiti v matičine kroge še občutljiveje, kakor v predzadnji dôbi. Razven mnogobrojnih letnikov, med njimi že zgoraj omenjeni Fran Levstik, naj bosta tu omenjena poverjenika dekana L. Ferčnik, † v Žabnicah 20. decembra 1887 in Jan. Toman † 7. januarja 1888 v Moravčah; odbornik in ustanovnik A. Einspieler † 16. januarja 1888 v Celovci; ustanovniki: J. Pleiweis, † 14. avgusta 1887 v Kranji; Drag. Ripšl, † 4. novembra 1887 v Vidmu; J. Volčič, † 14. decembra v Šmarjeti pri Novem mestu; R. Millitz, † 21. februarja v Ljubljani; dr. V. Zarnik † 30. marca v Ljubljani in dr. I. Mally, † aprila v Kranji. Bodi od strani našega društva vsem pokojnikom zadnje dôbe blag spomin.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Gospod zbornični svetnik Vaso Petričič misli, da so določila načrta o novem krošnjarskem zakonu preostra. Recimo, da v velikem mestu, da je na Dunaji krošnjar tujcem nadležen; v Ljubljani ne moremo tega trditi in krošnjarstvo tudi ne škoduje tukajšnjim trgovcem. Na kmetih pa je krošnjarstva še vedno potreba, ker krošnjari z mnogimi proizvodi, katerih ravno ni v oddaljenih krajih, v katerih krošnjari.

Gospod zbornični svetnik Karol Luckmann podpira predlog odsekov.

Gospod zbornični svetnik Vaso Petričič je mnenja, da bi si krošnjarji več prislužili, ako bi krošnjarili samo v svoji domovini.

Gospod zbornični svetnik Ivan Baumgartner izjavlja, da se načrt novega krošnjarskega zakona po možnosti ozira na željo trgovcev.

Gospod zbornični svetnik Karol Luckmann predlaga, da se v § 9. mej ono blago, katero je ne glede na izvor izključeno od krošnjarstva, sprejmo tudi človeški lasje.

Gospod zbornični svetnik Vaso Petričič predlaga k § 10., da se krošnjarstvo v občinah z več nego 60.000 prebivalci more prepovedati trajna ali na nedoločen čas.

Gospod zbornični svetnik Karol Luckmann ne more se strinjati s predlogom g. predgovornika, ker se more krošnjarstvo prepovedati samo na zahtevanje občine in v sporazumu s trgovinsko in obrtniško zbornico, in zagadelj ne moremo trditi, da v občinah z več nego 20.000 prebivalci ni smeti krošnjariti.

Pri glasovanju sprejme se predlog odsekov s pristavkom gosp. Karola Luckmanna k § 9, a predlog g. Vasa Petričiča k § 10. se odkloni.

Gospod zbornični svetnik Karol Luckmann govori o obrtnih odnošajih v Kropi, omenja, da se je zbornica že pred nekaterimi leti bavila s tem vprašanjem, kako dati Kropencem dela, ker je bila preverjena, da žeb-ljarji kropenski ne bodo mogli vstrajati v borbi proti izdelovanjem žeb-ljev s stroji. Takrat se je tudi mislilo,

da bi se prebivalcem moglo s tem pomagati do nove obrtnosti, ako bi se jim ustanovila strokovna šola za puškarstvo. Toda, če tudi je ta stvar napredovala, vendar šola iz vzrokov, ki niso znani niti poročevalcu, niti zbornici, ni bila ustanovljena. Govornik govori potem, kako peša trgovina z žebli, kako jim pada cena in kako se manjša tudi zaslužek od dela, ki je od l. 1885 za polovico manjši.

Dočim si je delavec leta 1885 zaslužil na teden 7, 5, 3 gld., zaslužil si je leta 1887 le 3 gld. 50., 2 gld. 60 kr., 2 gld., pač toliko, kolikor je delal. Kranjska hranilnica dala je ubogemu prebivalstvu že 500 gld., katere je razdelil gosp. c. kr. okrajni glavar radoljiški in gosp. c. kr. deželni predsednik se že tudi potrudil, da izposluje ubožcem kropenskim kako kako podporo, in je že tudi odredil, da se o tej stvari posvetuje posebna enketa, kako podati obrtnemu prebivalstvu kropenskem trajne pomoči. Ta enketa bode se tudi bavila z vprašanjem o strokovni šoli. Govornik misli, da mora zbornica gotovo zahvalno priznati trud gospoda c. kr. deželnega predsednika, toda tudi zbornica pozvedovaj, kako pomagati, in zbornica bi tudi lahko opozorila visoko c. kr. državno vojno ministerstvo na žebljarsko obrtnost kropensko. Zategadelj predlaga:

1. Zbornica naj se obrne do visokega c. kr. državnega vojnega ministersva s prošnjo, naj naročuje konjake za c. kr. vojsko iz Kroepe.

2. Zbornica naj pozveduje, kako bi se vrhu tega moglo preskrbeti delo kropenskemu prebivalstvu.

Razgovora o tej stvari so se udeležili: gospod c. kr. vladni svetnik Josip Dralka, kateri je javil, da bodo na enketo povabljeni zastopniki deželnega odbora, trgovinske in obrtniške zbornice, gosp. obrtni nadzornik, zastopnik Kroepe in drugi obrtniki, potem zbornični svetnik Vaso Petričič, ki je podpiral odsekovne predloge, zbornični tajnik, kateri je stvar pojasnjeval, in gospod poročevalec. Pri glasovanju bili so predlogi sprejeti.

VII. Gospod zbornični svetnik Vaso Petričič poroča, da novo kreditno društvo, podobno prejšnjemu prometnemu društvu v Ljubljani, ni bilo dovoljeno. Na podstavi obširnega poročila, katero pojasnjuje odnošaje v Ljubljani posebe in tudi drugod po deželi kranjski, navaja, kako je osnovalni odbor v Ljubljani mislil osnovati kreditno društvo z imenom „Kranjska prometna banka“, ter poudarja govornik, da je takega zavoda potreba brez sumnje obče priznana, in zato predlaga: „Trgovinska in obrtniška zbornica v Ljubljani priznaje, da je potreba kreditnega društva, podobnega prejšnji prometni družbi v Ljubljani“.

Razgovora o tem predlogu so se udeležili gg. zbornični svetniki Karol Luckmann, Ivan Perdan, Ivan Baumgartner, Ivan Horak, zbornični tajnik in predlagatelj. Potem je bil predlog jednoglasno sprejet.

VIII. Gospod zbornični svetnik Ivan Baumgartner poprime za to besedo. Dejal je:

Še dveh stvari mi je omeniti. Prvo je moj in mojih somišljenikov nujni predlog, a drugo rudokopa zagor-

skega prošnja, naj posreduje čestita zbornica po svojem državnem poslancu pri Njega Vzvišenosti gospodu trgovinskemu ministru, da v korist tega rudokopa posreduje pri ostravskem rudokopu in pri južni železnici. Ker je nujni predlog kratek, dovoljujem si najprvo o njem govoriti.

Kakor je že častiti gosposki znano iz časnikov, bavijo se mesec dni vsa trgovinska in obrtna društva, delavska društva, občinski zastopi in druga društva z Liechtensteinovem načrtom učilniškega zakona. Znano mi je, da je nižje-avstrijsko obrtniško društvo sklenilo v svoji zadnji skupščini, pozvati vsa jednaka društva, da se z resolucijami proti Liechtensteinovemu učilniškemu načrtu pridružijo prošnji, ki jo je to društvo poslalo visokemu družavnemu zboru.

(Konec prihodnjič.)

Politične stvari.

Govor državnega poslanca profesorja Fr. Šuklje-ja.

(Dalje.)

Seveda mi tukaj preti nevarnost, da po stari navadi, kadar se govori, o Kranjskeji, zmajejo z ramami in reko: Vaša dežela je pasivna. Dokaz za to so pa še danes dolžni (Poslanec Klun: Res je!) Res je, da najdete od 1876. l. v proračunu postavko 155.000 gld., katere donaja država za zemljiško odvezo. Toda nekaj družega se ne sme prezreti in to je znesek, ki iz kranjskih živosrebernih rudnikov v Idriji se steka v državno blagajnico, ki se sme povprek računati na 300.000 gld. Taisti donesek znašal je lani 353.000 gl., to je za celih 32.000 gld. več, nego plača Solnograška vsega zemljiškega davka in za 50.000 gld., več nego ga Dalmacija.

In če se ozremo na neposredne davke, ni Kranjska zadnja dežela v Avstriji. Na glavo pride v Dalmaciji neposrednjega davka 1 gld. 43 kr., v Galiciji 1 gld. 72 kr., v Bukovini 1 gld. 78 kr., na Tirolskem, kjer se je davek povišal za 66% o čemer je govoril dr. Steinwender. kar priznavam, 2 gld. 44 kr., na Kranjskem 3 gld. 8 kr., (Čujte! na desnici.) V celi Avstriji, če se ne oziramo na Dolenjo Avstrijo z Dunajem in njegovimi zares ogromnimi davki pride povprek po 3 gld. 44 kr., na glavo, kakor jaz mislim.

Na Češkem — in to posebno naglašam, — ki se more po pravici sklicevati na svoje visoke davke, pride ga na glavo 4 gld. 51 kr.

Nastane sedaj vprašanje, kaj je vendar storila vlada za deželo, ki prinaša vendar pošteno svoj del k državnim dohodkom, da povzdigne njeno blagostanje?